

Sygn. akt V AGa 383/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lipca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Aleksandra Janas (spr.)
Sędziowie:	SA Irena Piotrowska SA Grzegorz Stojek
Protokolant:	Diana Pantuchowicz

po rozpoznaniu w dniu 20 lipca 2018 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w C.

przeciwko J. B.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 27 marca 2017 r., sygn. akt V GC 176/16,

1. oddala apelację;
2. oddala wniosek powódki o zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Grzegorz Stojek	SSA Aleksandra Janas	SSA Irena Piotrowska
---------------------	----------------------	----------------------

Sygn. akt V AGa 383/18

UZASADNIENIE

Powódka (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w C. wystąpiła do tamtejszego Sądu Okręgowego w pozwem, w którym domagała się zasądzenia od pozwanego J. B. kwoty 69.972zł wraz z ustawowymi odsetkami od 3 kwietnia 2013r. oraz kosztami procesu. Uzasadniając żądanie podała, że pozwany pełni funkcję prezesa zarządu

Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w C.. Powódka uzyskała przeciwko tej spółce tytuł wykonawczy, lecz prowadzona na jego podstawie egzekucja okazała się bezskuteczna, co uzasadnia odpowiedzialność pozwanego na podstawie art.299 k.s.h.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu. Nie kwestionując wydania tytułu wykonawczego przeciwko spółce (...) i swojego członkostwa w jej zarządzie zarzucił, że powódka skierowała egzekucję jedynie do części majątku spółki, wobec czego nie może twierdzić, że egzekucja prowadzona przeciwko spółce okazała się bezskuteczna. W szczególności pozwany wskazał, że spółce (...) przysługuje udział w wysokości 50% do praw z patentu nr (...) na wynalazek pod nazwą „(...)” o wartości około 1.600.000zł.

Wyrokiem z 24 maja 2017r. Sąd Okręgowy w Częstochowie zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 69.972zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 29 listopada 2016r. oraz kwoty 7.302zł i 968zł, oddalił powództwo w pozostałej części oraz orzekł o nieuiszczonych kosztach sądowych.

Sąd Okręgowy ustalił między innymi, że powodowa spółka jest wierzycielem Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w C., a jej wierzytelność została stwierdzona wyrokiem Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 8 lipca 2014 r. wydanym w sprawie sygn. akt V GC 107/13, w którym Sąd ten zasądził na rzecz powódki od spółki Przedsiębiorstwo (...) sp. z o.o. w C. kwotę 69.972 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od 3 kwietnia 2013 r. wraz z kwotą 4.602zł tytułem kosztów postępowania. Od powyższego wyroku pozwana złożyła apelację, którą Sąd Apelacyjny w Katowicach oddalił wyrokiem z 4 września 2015 r., sygn. akt V ACa 85/15, zasądzając jednocześnie na rzecz powódki od pozwanej spółki koszty postępowania apelacyjnego w kwocie 2.700zł. Na podstawie opisanych wyżej tytułów wykonawczych w listopadzie 2015r. powódka wszczęła przeciwko Przedsiębiorstwu (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w C. postępowanie egzekucyjne. Egzekucję powódka skierowała do rachunku bankowego dłużniczki, jej udziału w prawie majątkowym w postaci zgłoszenia patentowego dot. patentu stanowiącego projekt wynalazczy pt.: „(...)” zgłoszonego w dniu 23 grudnia 2009 r. w Urzędzie Rejonowym Rzeczypospolitej Polskiej i zarejestrowanym pod numerem (...), ruchomości znajdujących się pod adresem siedziby dłużniczki, w tym również należących do niego pojazdów, wierzytelności oraz nieruchomości. Ponadto powódka zleciła komornikowi za wynagrodzeniem poszukiwanie majątku dłużniczki i wniosła o jej wezwanie do złożenia wyjaśnień w trybie art. 801 k.p.c. W toku postępowania egzekucyjnego dłużniczka złożyła komornikowi oświadczenie, że posiada rachunki bankowe w (...) Banku S.A. oraz (...) Banku (...) S.A., oświadczyła też, że nie posiada wierzytelności, ruchomości mających wartość handlową, nieruchomości ani innych praw rzeczowych, wkładów oszczędnościowych, akcji lub obligacji. Prawo do patentu stanowiącego projekt wynalazczy pt.: „(...)” zgłoszonego w dniu 23 grudnia 2009 r. w Urzędzie Rejonowym Rzeczypospolitej Polskiej i zarejestrowanym pod numerem (...) nie zostało natomiast skutecznie zajęte z uwagi na fakt, że patent ten nie został jeszcze udzielony, o czym Urząd Patentowy poinformował komornika pismem z dnia 14 stycznia 2016 r. Ponieważ egzekucja z majątku spółki okazała się bezskuteczna, postępowanie egzekucyjne zostało umorzone postanowieniem komornika z 5 maja 2016 r., mocą którego wierzycielowi przyznano koszty zastępstwa prawnego w postępowaniu egzekucyjnym w kwocie 968zł. Sąd Okręgowy ustalił również, że od 6 października 2008 r. spółce (...) przysługuje wspólnie z Instytutem (...) w G. prawo do patentu nr (...) na wynalazek pod nazwą „(...)”. Prawo to nie zostało ujawnione w toku postępowania egzekucyjnego, nie zostało objęte wnioskiem i nie kierowano do niego egzekucji. Jego obecna wartość rynkowa nie jest znana, a ostatnia wycena pochodzi z 2009 r. Sporządzenie aktualnej wyceny wiąże się z koniecznością poniesienia kosztów na poziomie 40-50.000 zł. Spółka (...) w 2016 r. bezskutecznie próbowała zbyć prawo do patentu, lecz nie doszło do tego z uwagi na brak ofert kupna. Poza prawem z patentu spółka posiada innych praw majątkowych i od 2014 r. wykazuje stratę, która za rok 2015 wyniosła około 11.000zł. Przedsiębiorstwo (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w C. jest wpisana od 6 września 2004 r. do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...), zarząd w spółce jest jednoosobowy i funkcję tę przez cały czas istnienia spółki od 1998 r. do chwili obecnej pełnił pozwany J. B.. Sąd ustalił też, że do chwili obecnej spółka (...) nie spłaciła zadłużenia wobec powódki.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że powództwo jest zasadne. Wskazując na charakter odpowiedzialności opartej na art.299 k.s.h, która aktualizuje się w przypadku bezskuteczności egzekucji skierowanej przez wierzyciela do majątku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, stwierdził jednocześnie, że

pomiędzy stronami w niniejszej sprawie sporne było jedynie wystąpienie przesłanki odpowiedzialności pozwanego wskazanej w § 1 art. 299 k.s.h., tj. bezskuteczność egzekucji prowadzonej przez powódkę przeciwko spółce (...), której członkiem zarządu był pozwany, natomiast sam pozwany nie powoływał się na przesłanki egzoneracyjne, o jakich mowa w § 2 przywołanego przepisu. Dokonując analizy czy istotnie wymóg bezskuteczności egzekucji przeciw spółce został zrealizowany, Sąd Okręgowy w pierwszej kolejności wskazał, że bezskuteczność egzekucji musi odnosić się do całego majątku spółki, a w praktyce najczęstszym dowodem bezskuteczności egzekucji jest postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego prowadzonego przeciwko spółce z o.o. (...) ten nie ma jednak charakteru wyłącznego, a okoliczność bezskuteczności egzekucji może być wykazana także w każdy inny dopuszczalny według k.p.c. sposób. Miał też na uwadze, że decydujące znaczenie dla oceny zasadności powództwa z art. 299 k.s.h. ma stan majątkowy spółki-dłużnika, istniejący w chwili zamknięcia rozprawy (art. 316 k.p.c.). Odnosząc powyższe poglądy do ustalonego w sprawie stanu faktycznego uznał, że powódka na dzień zamknięcia rozprawy wykazała przesłankę bezskuteczności egzekucji wobec spółki (...) – przede wszystkim przedłożyła ona postanowienie komornika o umorzeniu postępowania egzekucyjnego wobec tego podmiotu z powodu bezskuteczności egzekucji, a w toku postępowania egzekucyjnego dłużniczka nie wskazała żadnego majątku, z którego egzekucja byłaby możliwa, zaś zlecenie komornikowi za wynagrodzeniem poszukiwania majątku w trybie obowiązującego wówczas art. 797¹ k.p.c. okazało się bezowocne. Oceny tej nie zmienia fakt, że spółce przysługuje w dalszym ciągu udział w prawie do patentu oznaczonego numerem (...) ponieważ – jak wskazał Sąd Okręgowy – kluczową kwestią dla ustalenia stanu bezskuteczności egzekucji jest realna, a nie tylko hipotetyczna możliwość zaspokojenia się wierzyciela z tego prawa majątkowego, co ocenił jako niemożliwe. Stwierdził mianowicie, że przedmiotowe prawo ma specyficzny charakter i nie jest dobrem łatwo zbywalnym, a krąg podmiotów potencjalnie zainteresowanych jego nabyciem jest bardzo wąski. Uzyskanie zysku z patentu wymaga także znacznych nakładów i jest rozłożone w czasie (4-5 lat). Za wnioskiem tym przemawiała okoliczność, że choć spółka (...) od przeszło roku usiłowała zbyć przysługujące jej prawo za cenę o wiele niższą niż deklarowana wartość tego prawa, nie znalazła potencjalnych zainteresowanych, dodatkowo sporządzenie wyceny prawa także wymaga poniesienia znacznych wydatków. Sąd Okręgowy uznał że ponieważ prawo to podlegałoby oszacowaniu również w postępowaniu egzekucyjnym, a koszty na poczet wydatków na ten cel musiałby wyłożyć z góry wierzyciel, to wobec braku realnej perspektywy sprzedaży tego prawa trudno wymagać od powódki ponoszenia tego rodzaju obciążenia, podczas gdy jej należność wynosi niespełna 80.000 zł. Nie można również wymagać od powódki ewentualnego przejęcia tego prawa po bezskutecznej jego sprzedaży licytacyjnej, skoro jest ono dla niej beżużyteczne a w praktyce również niezbywalne. Na marginesie zaznaczył Sąd, że pozwany w ogóle nie wykazał jakim udziałem w tym prawie dysponuje, nie wynika to bowiem z treści patentu, a równy podział pomiędzy uprawnionych z niego nie jest oczywisty. Dodatkowo Sąd nadmienił, że przysługujące spółce prawo do patentu nie oddziałuje pozytywnie na jej stan majątkowy skoro od 2014r. wykazuje stratę. Wszystkie te okoliczności sprawiały, że należało przyjąć, że wobec spółki (...) zaistniał stan bezskutecznej egzekucji, co z kolei czyniło zasadnym powództwo skierowanego przeciwko pozwanemu. Sąd Okręgowy zasądził zatem żadaną kwotę jako mieszczącą się w dyspozycji art.299 k.s.h., oddalając powództwo jedynie w części żądania odsetkowego za okres poprzedzający wezwanie pozwanego do zapłaty (art.455 k.c.). O nieuiszczonych kosztach sądowych orzeczono na podstawie art.113 ust.1 u.k.s.c.

W apelacji od tego wyroku pozwany zarzucił naruszenie art.299 k.s.h. poprzez nieprawidłowe jego zastosowanie, polegające na zasądzeniu dochodzonej kwoty w sytuacji, gdy powódka nie prowadziła egzekucji z całego majątku spółki (...), a nadto zarzucił sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, wskutek naruszenia art.233 § 1 k.p.c. polegającego na dokonaniu oceny dowodów w sposób niewszechstronny, błędne ustalenie, że egzekucja z majątku spółki była bezskuteczna skoro nie objęła jej składnika w postaci prawa do patentu nr (...), pominięcie zeznań prezesa zarządu powódki, w których przyznała ona, że wiedziała o tym, że prawo to dłużnicze przysługuje, co wobec pominięcia go na etapie postępowania egzekucyjnego czyniło stwierdzenie o bezskuteczności egzekucji przedwczesnym, błędne ustalenia o tym, że egzekucja z patentu oraz realna możliwość zaspokojenia się z tego prawa była niemożliwa oraz błędne ustalenie, że pozwany nie wykazał wartości prawa z patentu. W oparciu o powyższe zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, a nadto o zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje.

Powódka domagała się oddalenia apelacji i zasądzenia kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje.

Apelacja jest bezzasadna.

Ustalenia faktyczne stanowiące podstawę rozstrzygnięcia są prawidłowe – znajdują w pełni oparcie w zgromadzonych w sprawie dowodach, a dodatkowo w znacznej były pomiędzy stronami niesporne. Niesporna była zwłaszcza wysokość dochodzonej kwoty, uzyskanie przez powódkę tytułu wykonawczego przeciwko spółce (...) oraz sprawowanie przez pozwanego funkcji prezesa jej zarządu. W sprawie nie było też przedmiotem kontrowersji, że na wniosek powódki toczyło się postępowanie egzekucyjne, nie obejmujące jednak prawa z patentu nr (...), które zakończyło się jego umorzeniem z uwagi na bezskuteczność egzekucji. Sąd apelacyjny akceptuje zatem te ustalenia i czyni je własnymi z tym jedynie doprecyzowaniem, że sam pozwany jako członek zarządu spółki (...) miał świadomość, że wycena praw z patentu pochodząca z 2009r. nie jest aktualna i że począwszy od lipca – sierpnia 2016r. spółka podejmowała starania w celu zbycia praw z patentu, miała jedynie jedną ofertę na kwotę 400.000zł, ale potencjalny kontrahent wycofał się z braku dofinansowania ze środków unijnych.

Niezasadne okazały się zatem naruszenia prawa procesowego. Faktem jest, że Sąd Okręgowy pominął w swoich rozważaniach dowód w postaci zeznań członka zarządu powodowej spółki, z których wynikało, że w czasie, w którym prowadzono egzekucję przeciwko spółce (...) powódka wiedziała o tym, że dłużnicze przysługuje prawo do opisanego wyżej patentu, lecz nie zdecydowała się na skierowanie egzekucji do tego prawa. W realiach sprawy okoliczność ta nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sporu, o czym niżej, wobec czego jej pominięcie jako „błąd braku” nie może być uznane za naruszenie art.233 § 1 k.p.c. Pozostałe zarzuty pozwanego, choć sformułowane jako zarzuty naruszenia prawa procesowego, de facto sprowadzają się do podważenia konkluzji Sądu Okręgowego dotyczącej tego, czy w realiach niniejszej sprawy można mówić o bezskuteczności egzekucji.

Zgodnie z dominującym poglądem, który został już przywołany przez Sąd Okręgowy, a który akceptuje również Sąd Apelacyjny, o bezskuteczności egzekucji można mówić wtedy, jeśli wierzyciel skieruje egzekucję do wszystkich znanych mu składników majątku dłużnika. Jeżeli natomiast dłużnik twierdzi, że posiada jeszcze inne składniki, które nie zostały objęte wnioskiem egzekucyjnym, a przeprowadzenie egzekucji dawało wierzycielowi możliwość uzyskania zaspokojenia, powinien okoliczność tę udowodnić. W niniejszej sprawie problem sprowadza się do oceny czy pominięcie w postępowaniu egzekucyjnym przysługującego dłużnej spółce opisanego wyżej prawa majątkowego przy bezskutecznej egzekucji z innych składników jej majątku pozwalało na przyjęcie, że spełniona została przesłanka z art.299 k.s.h. w postaci bezskuteczności egzekucji. Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że w sprawie wymóg ten został spełniony, a Sąd Apelacyjny stanowisko to podziela, wskazując jednocześnie, że oceny należy dokonać in concreto.

Na wniosku tym zaważyły następujące przesłanki. Poza prawami z patentu nr (...) spółka (...) nie dysponuje żadnym majątkiem, który mógłby zostać przeznaczony na zaspokojenie powódki. Co jednak bardziej istotne, sam fakt, że dłużniczka prawem tym dysponuje, pominiawszy nawet zakres przyznanych jej uprawnień, nie uzasadnia twierdzenia, że może ono stanowić źródło środków pieniężnych niezbędnych za uiszczenie kwot należnych powódce. Po pierwsze, jak trafnie wskazał Sąd Okręgowy, nie jest do dobro łatwo zbywalne, lecz o specyficznym charakterze, wobec czego także krąg potencjalnych nabywców jest wąski. Po wtóre, nabycie tego prawa, zważywszy, że jego przedmiotem jest technologia pozyskiwania określonych substancji, stanowi wyłącznie składnik większej inwestycji, chociażby związanej z wdrożeniem technologii, a zatem wymaga znacznych nakładów, natomiast zysk jest spodziewany dopiero po upływie co najmniej 4-5 lat. Po trzecie, pozwany nie wykazał wartości rynkowej prawa z patentu, sam mając świadomość, że wycena dokonana w 2009r. nie jest już aktualna. Największe znaczenie dla oceny możliwości zaspokojenia się z tego prawa mają jednak okoliczności wskazane przez samego pozwanego. Podał on mianowicie, że od lipca – sierpnia 2016r. spółka podejmuje działania aby zbyć prawa z patentu we własnym zakresie, co jednak okazało się bezskuteczne. Jedynie jeden podmiot był zainteresowany nabyciem tych prawa i to za cenę 400.000zł, a więc znacznie niższą niż wskazana w wycenie (1.600.000zł), co dodatkowo świadczy o jej nieaktualności. Do transakcji jednak nie doszło ponieważ podmiot ten nie uzyskał niezbędnego dofinansowania. Skoro dłużniczka przez okres

dwóch lat, jaki upłynął do zamknięcia rozprawy przed Sądem Apelacyjnym, nie zdołała zbyć przysługującego jej prawa działając w warunkach wolnorynkowych, tym bardziej zasadne jest stanowisku Sądu Okręgowego, że zbycie praw z patentu w ramach postępowania egzekucyjnego nie było realne. Z tej też przyczyny nie ma znaczenia czy powódka wiedziała, że dłużniczka prawem takim dysponuje (choć nie zostało ono wymienione w oświadczeniu kierowanym do komornika), skoro i tak wszystko wskazuje na to, że również w razie skierowania egzekucji do prawa z patentu pozostałaby ona bezskuteczna. Słusznie też Sąd Okręgowy wskazał, że w tych okolicznościach nie można było oczekiwać od wierzycielki by na poczet niezbędnych kosztów wyceny wydatkowała dalszą kwotę w wysokości nieznacznie tylko niższej niż przysługująca jej wierzytelność.

Podsumowując – wymóg wykazania bezskuteczności egzekucji jako przesłanki odpowiedzialności członka zarządu na podstawie art.299 k.s.h. jest spełniony również wtedy, gdy wprawdzie egzekucja nie obejmowała całego majątku dłużnej spółki, jednak w realiach sprawy oczywistym jest, że te składniki majątku, do których egzekucji nie skierowano, z uwagi na swoje właściwości nie mogą stanowić źródła zaspokojenia wierzyciela.

Mając to na uwadze Sąd Apelacyjny uznał, że apelacja nie znajduje usprawiedliwionych podstaw prawnych i po myśli art.385 k.p.c. orzekł o jej oddaleniu. Wniosek powódki o zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego został oddalony na podstawie art.98 k.p.c. ponieważ wydatki związane z wynagrodzeniem pełnomocnika nie miały charakteru kosztów celowych w rozumieniu powołanego przepisu. W toku postępowania przed Sądem Okręgowym powódka działała samodzielnie, nie korzystając z pomocy pełnomocnika, samodzielnie sporządziła również odpowiedź na apelację pozwanego. Pełnomocnictwo zostało natomiast udzielone radcy prawnemu w dniu 29 czerwca 2018r. (k.234). Pełnomocnik powódki nie przybył na rozprawę apelacyjną, ograniczając się jedynie do złożenia dwóch pism procesowych. Pierwsze z nich oprócz informacji o udzieleniu pełnomocnictwa zawierało jednozdaniową wypowiedź, w której pełnomocnik poparł stanowisko prezentowane dotąd przez powódkę oraz złożył wniosek o zasądzenie kosztów procesu. W drugim natomiast poinformował, że powódka nie jest zainteresowana zawarciem ugody, choć na możliwość taką nie wskazywały żadne wcześniej zaistniałe okoliczności. Mając to na uwadze Sąd Apelacyjny uznał, że brak jakiegokolwiek wkładu pełnomocnika powódki w rozstrzygnięcie sprawy czynił wniosek o zasądzenie kosztów pomocy prawnej niezasadnym, tym bardziej, że przyznania tych kosztów nie usprawiedliwiał również nakład pracy pełnomocnika, ograniczający się wyłącznie do informacji o podtrzymaniu wcześniejszych argumentów.

SSA Grzegorz Stojek SSA Aleksandra Janas SSA Irena Piotrowska